

## POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,  
sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku J. T. i J. T.

przy uczestnictwie A. T.

o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym bez zgody,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 31 marca 2020 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt VI Ca (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając rozstrzygnięcie  
o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu  
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił zażalenie uczestniczki A. T. na postanowienie z dnia 19 września 2018 r. odrzucające zażalenie na postanowienie z dnia 21 czerwca 2018 r., którym odrzucono apelację uczestniczki od postanowienia w przedmiocie zasadności umieszczenia jej w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 listopada 2019 r. wskazano, że pełnomocnik uczestniczki nie uzupełnił braków formalnych zażalenia, bowiem, pomimo stosownego wezwania, złożył jedynie odpis pisma uzupełniającego zażalenie, bez odpisów załączników. Sąd uznał, że zarządzenie wzywające do uzupełnienia braków formalnych zażalenia nie zostało w pełni wykonane, co uzasadnia jego odrzucenie na podstawie art. 370 i 397 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie nowelizacji k.p.c.

Uczestniczka złożyła zażalenie na powyższe postanowienie, zarzucając, że zarządzenie w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych dotyczyło jedynie obowiązku złożenia odpisu pisma uzupełniającego zażalenie, a nie odpisów pełnomocnictwa substytucyjnego i dowodu uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, stanowiących załączniki do tego pisma. W konkluzji wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 z późn. zm.) uchyliła, z dniem 7 listopada 2019 r., art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c., na podstawie którego wniesiono zażalenie. W poprzednim stanie prawnym w sprawach, w których przysługiwała skarga kasacyjna, zażalenie przysługiwało także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398<sup>1</sup>, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji (zasada ta dotyczyła także zaskarżania postanowień sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji wydanych w sprawie, w której przysługuje prawo wniesienia skargi kasacyjnej, co zastąpiła regulacja art. 394<sup>2</sup> § 1 k.p.c., zob. np. postanowienia SN z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt I CSK 34/18, z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt I UZ 39/17, z dnia 8 lutego 2013 r., sygn. akt IV CZ 171/12, z dnia 6 lutego 2013 r., sygn. akt V CZ 73/12, [www.sn.pl](http://www.sn.pl), z dnia 26 kwietnia 2006 r., sygn. akt II CZ 25/06, nie publ.). Niemniej jednak, co również pokazuje skomplikowany tok niniejszego postępowania, przepisy nowelizacji nie powinny być stosowane w sposób powodujący pozbawienie strony prawa do zaskarżenia orzeczenia (pozbawienia prawa do sądu). Jeżeli określony termin na wniesienie środka odwoławczego rozpoczął bieg czynnością procesową dokonaną przed dniem wejścia w życie nowelizacji, tj. 7 listopada 2019 r., a zakończył

się po tej dacie, to należy uznać, że środek odwoławczy został wniesiony z uwzględnieniem skutków procesowych zdarzenia procesowego, które ten środek wywołało, tj. na dotychczasowej podstawie prawnej, co pośrednio wynika z art. 9 ust. 1 nowelizacji. W niniejszej sprawie postanowienie o odrzuceniu apelacji wywołało lawinę dalszych czynności procesowych i skutek ten trwa mimo zmiany prawa, co powoduje, że należy go oceniać w oparciu o art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c., gdyż sprawa rozpoznawana przez Sąd Okręgowy jest sprawą kasacyjną.

Do kategorii postanowień kończących postępowanie należy zaliczyć te postanowienia, których uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej instancji. Przy ocenie, czy dane postanowienie kończy postępowanie w rozumieniu art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c., chodzi zatem o ustalenie, czy jest to „ostatnie orzeczenie sądu drugiej instancji kończące sprawę jako całość”. Przeciwnieństwem postanowień kończących postępowanie w sprawie są natomiast postanowienia kończące w postępowaniu jedynie zagadnienia incydentalne, uboczne (postanowienie SN z dnia 26 września 2007 r., sygn. akt IV CZ 47/07, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)). W niniejszej sprawie mamy do czynienia z zażaleniem na postanowienie o odrzuceniu zażalenia. Jednakże postanowienie, które zaskarżono odrzuconym zażaleniem było postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie - odrzucono nim apelację, a postanowienie o odrzuceniu zażalenia jest postanowieniem niekończącym postępowania w sprawie wówczas, gdy postanowienie, od którego odrzucono zażalenie, również nie kończyło postępowania w sprawie (postanowienie SN z dnia 6 września 2011 r., sygn. akt I PZ 15/11, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)). Uprawomocnienie zaskarżonego rozpoznawanym zażaleniem postanowienia z dnia 19 listopada 2019 r. spowodowałoby ostateczne zakończenie postępowania w sprawie.

Powyższe sprawia, że wniesione zażalenie jest dopuszczalne.

Odrzucenie zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji było nieprawidłowe. Treść wezwania do uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego zależna jest od dostrzeżonych wadliwości, których rodzajów może być wiele. Skutkuje to tym, że treść wezwania do uzupełnienia braków formalnych powinna być dokładna, w sposób dostępny, czytelny i zrozumiały wskazywać rodzaj i termin czynności wymaganej od adresata wezwania, tj. zarówno strony, uczestnika postępowania jak i pełnomocnika, a także rygor w przypadku niezastosowania się do jego treści. Strona czy uczestnik postępowania nie może ponosić negatywnych skutków, będących następstwem wadliwości wywołanych przez sąd (zob. postanowienia SN z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III CZ 17/16, z dnia 2 marca 2016 r., sygn. akt V CZ 5/16, z dnia 9 października 2014 r., sygn. akt IV CZ 61/14, z dnia 9 października 2013 r., sygn. akt V CZ 45/13, z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt I CZ 46/13, [www.sn.pl](http://www.sn.pl), z dnia 11 września 2012 r., sygn. akt II PZ 21/12, OSNP 2013, nr 17 - 18, poz. 206, z dnia 28 września 2011 r., sygn. akt I CZ 81/11, wyrok SN z dnia 30 stycznia 2008 r., sygn. akt III CSK 235/07, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)). Pełnomocnik zarządzeniem z dnia 16 października 2019 r. został wezwany „do złożenia w terminie 7 dni, pod rygorem zwrotu, dodatkowego odpisu pisma usuwającego braki zażalenia”, co uczynił składając odpis pisma z dnia 3 października 2019 r., nie będąc jednak wezwanym do dołączenia załączników. Mógł zatem zasadnie uznać, że Sądowi drugiej instancji potrzebny jest jedynie sam odpis pisma, gdyż np. załączniki złożono w nadmiarze, tym bardziej, iż tymi załącznikami było pełnomocnictwo substytucyjne i dowód uiszczenia opłaty

skarbowej. Wobec wykonania wezwania przez pełnomocnika brak było podstaw do odrzucenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Wobec uchylecia postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 19 października 2019 r. przedstawiony wyżej tok postępowania wskazuje, że obecnie pozostaje do rozstrzygnięcia zażalenie na postanowienie z dnia 21 czerwca 2018 r., którym Sąd Okręgowy odrzucił apelację, co wymaga nadania temu zażaleniu właściwego biegu procesowego, z uwzględnieniem przepisów intertemporalnych co do momentu powstania skutków procesowych w wyniku wydania postanowienia o odrzuceniu apelacji.